

Veertig jaar betrokken en bevlogen

Ina Bettman

Tekst: Shanty Sterke

In september van dit jaar stopt Ina Bettman als opleidingshoofd van de masteropleiding geriatriefysiotherapie van Hogeschool Utrecht (HU). Tijdens haar loopbaan heeft ze veel voor de geriatriefysiotherapie betekend. Ze stond aan de wieg van dit tijdschrift en is jarenlang redactielid geweest. Ze zat in de commissie van de geriatriedagen en van het jaarcongres van de NVFG. Mensen die met haar hebben samengewerkt en haar goed kennen, noemen haar een kartrekker, iemand die steeds vooruitkijkt, out of the box kan denken en niet bang is om nieuwe paden te bewandelen.

Ze begon haar carrière als fysiotherapeut in een verpleeghuis. Maar net als veel fysiotherapeuten wilde Bettman eigenlijk sportfysiotherapeut worden. Nadat ze de opleiding sportfysiotherapie had afgerond, ging ze de trainingsprincipes bij ouderen toepassen. Dat bleek goed te werken. Ze ontdekte dat ze het ook nog heel erg leuk vond om met ouderen te werken en heeft zich daar verder in verdiept.

Fysiotherapie en Ouderenzorg

De NVFG heette destijds de Nederlandse Vereniging voor Fysiotherapie in Verpleeghuizen. Een echt tijdschrift was er nog niet en de communicatie met de leden verliep via een blad met mededelingen. 'Dat waren dan echt getypte blaadjes, die eens in de zoveel tijd uitkwamen. Samen met John Branten, hij was de stuwende kracht, en Inge Middelveld hebben we toen het blad Fysiotherapie en Ouderenzorg geïnitieerd', vertelt Bettman. Fysiotherapie en Ouderenzorg heet sinds 2016 het Nederlands Tijdschrift voor Geriatrie Fysiotherapie (red). In die tijd was het erg moeilijk om aan kopij te komen. Wat dat betreft is er heel veel veranderd in 30 jaar tijd. Er werden wel fysiotherapie gerelateerde wetenschappelijke onderzoeken gedaan. Maar onderzoekers wilden liever in een Engelstalig tijdschrift publiceren. Tijdschriften

met een hogere ranking, dus meer impact, dan Fysiotherapie en Ouderenzorg. 'Er waren natuurlijk ook heel veel collega's die interessante dingen deden in de praktijk. We zeiden dan: schrijf dat nou eens op, je doet zo'n prachtig project. Maar dat durfden ze niet of in ieder geval gebeurde het heel weinig. Het was heel lastig om mensen te prikkelen om iets op papier te zetten wat ze konden publiceren. We wilden graag laagdrempelig zijn. Dat hoogwetenschappelijke hoefde ook helemaal niet. We waren geen peer reviewed tijdschrift. We hadden gewoon een kritische redactie. We wilden ook stukken van andere disciplines, interdisciplinaire stukken en zo, maar ook dat was moeilijk. Dus we probeerden tijdens congressen spre-

kers te enthousiasmeren. Dat waren dan toch vaak de mensen die veel publiceerden, de gearriveerde onderzoekers. Die zagen vaak wel het belang van Nederlandstalige publicaties omdat ze ook wel wisten dat fysiotherapeuten de Engelstalige artikelen toch niet gingen lezen. Ze wilden dan wel zorgen voor een Nederlandstalige versie voor Fysiotherapie en Ouderenzorg. Dat was heel fijn. We kregen daar altijd goede reacties op. Tegenwoordig worden Engelstalige artikelen makkelijker gelezen dan 30 jaar geleden’.

... ik hoop dat degene die haar opvolgt dit met eenzelfde betrokkenheid en enthousiasme kan doen...

Na haar vertrek als redactielid is ze altijd indirect betrokken gebleven bij het tijdschrift. ‘Vanuit de opleiding stimuleer ik studenten om stukken op te sturen. De docenten doen dat ook. We zeggen: je hebt een heel goed stuk geschreven, stuur het in naar de redactie en kijk of je het gepubliceerd krijgt. Het is zo zonde. Er worden zoveel interessante reviews geschreven en wetenschappelijke onderzoeken gedaan die echt vanuit de praktijk komen. Ook als uit een onderzoek geen positief resultaat naar voren komt, is het interessant. Dat weet je dan in ieder geval’.

Hogeschool Utrecht

In 2005 begon de Hogeschool Utrecht als eerste in Nederland met een masteropleiding geriatriefysiotherapie. Daarvoor was er een post-hbo opleiding *verpleeghuisfysiotherapie*. Bettman zat in een stuurgroep van de Post-HBO opleiding. Achter de schermen toetste de stuurgroep het programma. Ze raakte betrokken bij de opleiding toen ze werd gevraagd om opdrachten te beoordelen. ‘Later ben ik docent geworden en cursussen gaan geven die gerelateerd waren aan de ouderenzorg. Toen Hans van Herwaarden vertrok als hoofd van de opleiding ben ik hoofd geworden’.

De afgelopen jaren heeft zij samen met anderen de masteropleiding vorm en inhoud gegeven. De start van de masteropleiding was best een moeizame periode, volgens Bettman. ‘In die tijd had niemand echt de intentie om master te worden. Mensen wilden wel

geriatriefysiotherapeut worden, maar niet per se master. Onze opleiding zat stevig in de wetenschap en daar schrokken mensen van. Nu is dat heel vanzelfsprekend. Er worden andere eisen aan fysiotherapeuten gesteld. Ik denk dat dat goed is. Daar zullen best mensen over struikelen. Maar je moet tegenwoordig gewoon meer van wetenschap weten. Je hoeft heus geen wetenschappelijk onderzoeker te worden. Maar wel een basis hebben en je kunnen evalueren en vernieuwen. Niet dingen doen, omdat je het altijd zo doet. Er zijn zoveel ontwikkelingen. Die kun je nooit helemaal bijhouden, maar wel de algemene lijn. Daar helpt een meer generieke basis bij’.

Els Mulder is opleidingsmanager bij het Instituut voor Bewegingsstudies aan de HU en heeft in die hoedanigheid veel met Bettman samengewerkt. Ze typeert haar als heel authentiek, betrouwbaar, rustig, consciëntieus, gericht op samenwerking en gericht op het geheel. ‘Daarbij probeerde ze haar geriatriemaster zo goed mogelijk te positioneren binnen de Hogeschool, maar ook in het werkveld en ook bij het lectoraat. Ze is echt een persoonlijkheid en heeft haar eigen visie en mening. Die ventileert ze ook. Soms wijkt deze af van wat anderen vinden. Ze laat dan een ander geluid horen en dat is heel mooi aan haar’.

Haar eigen visie laat Bettman onder meer zien tijdens beleidsoverleggen op de Hogeschool. Wanneer het een bepaalde kant op gaat, blijft ze zich altijd afvragen: ‘waar heb je nou als professional baat bij? Wat kan het vak - en, voor de geriatriefysiotherapie heel erg van belang - wat kan ons vak nou helpen?’ Er worden soms eisen aan docenten gesteld waar geriatriefysiotherapie nog niet aan kan voldoen, zoals dat docenten voor derdejaars gepromoveerd moeten zijn. ‘Ik ben het er helemaal mee eens dat de docenten hoger opgeleid moeten zijn dan de mensen die ze opleiden. Maar als je geen gepromoveerde geriatriefysiotherapeuten hebt, dan kun je ze dus ook niet voor de klas zetten. Er zijn natuurlijk een heleboel mensen die gepromoveerd zijn en zich met ouderen en fysiotherapie bezighouden. Maar echt gepromoveerde geregistreerde geriatriefysiotherapeuten, dat zijn er maar twee in Nederland. Dus je moet heel goeie mensen hebben die hun vak verstaan en die onderzoek doen en van geriatriefysiotherapie weten. Die moet je betrekken bij de opleiding. Maar je kan niet zeggen: ze moeten gepromoveerd zijn. Dat is te eenzijdig, omdat

dan het perspectief van de geriatriefysiotherapie uit beeld dreigt te raken.'

De beroepsvereniging

Laura den Boeft, bestuurslid van de NVFG, heeft met Bettman samengewerkt op de Hogeschool en ziet haar als een van de meest trouwe bezoekers van de ledenvergaderingen. Ze kent haar als een prettige persoonlijkheid die rust uitstraalt en prijst vooral haar betrokkenheid en haar brede inzet bij allerlei kanten van het vak: opleiding, congrescommissie en vereniging. 'Over de hele linie heeft ze veel betekend voor het vak. In de ledenvergadering, ik doe dit acht jaar, was zij er eigenlijk altijd wel bij en dan ook met goeie inbreng'. Van de opleidingen geriatriefysiotherapie is de HU echt wel de opleiding die het contact houdt, en de verbinding zoekt, met de vereniging, volgens Den Boeft. 'Ik heb het idee dat zij daar wel de voortrekker in is. Ik hoop dat degene die haar opvolgt dit met eenzelfde betrokkenheid en enthousiasme kan doen'

'Ik kan natuurlijk niet over mijn graf heen regeren', grapt Bettman. 'Het is een soort bevlogenheid en ik hoop dat andere mensen dat over gaan nemen. Er zijn natuurlijk wel meer bevlogen leden. De NVFG heeft een lastige taak om het vak te profileren. Er zijn nog relatief weinig geriatriefysiotherapeuten. Het is de taak van de vereniging om er meer van te krijgen, maar ook om ze een goeie positie te geven. Dat is een hele lastige. De NVFG houdt zich daar dag en nacht mee bezig. Het gaat moeizaam. Dat is mijn observatie. Van de ene kant wil je echt dingen voor de geriatriefysiotherapeut realiseren, maar aan de andere kant zijn er te weinig van. Dus je hebt eigenlijk niet de kracht om een deuk in een pakje boter te slaan. Maar mijn idee is toch dat je niet alleen moet praten. Ik ben heel erg van de inhoud. Je moet laten zien wat je kan, wat je meerwaarde is. Daar moet je gewoon stug in doorgaan'.

Innovatie

Het interview met Bettman past goed in dit themanummer over innovatie vinden Mulder en Den Boeft. 'Ze heeft de laatste jaren veel gedaan aan de digitalisering van het onderwijs. Ze hield zich bezig met innovatie van het onderwijs en het gebruik van de digitale middelen daarbij. Die rol vervulde ze niet alleen voor haar eigen master, maar voor het hele Instituut',

vertelt Mulder. Tijdens de coronacrisis zorgde zij ervoor dat alles vlekkeloos is verlopen, ook de afstudeeropdrachten, volgens Den Boeft. 'Zij fietste daar voor mijn gevoel gewoon tussendoor, alsof er niets aan de hand was'.

Dat was volgens Bettman mede te danken aan de flexibiliteit van de docenten. 'Wij zijn een opleiding die heel veel fysiek onderwijs heeft. Dus echt naar de Hogeschool komen en met elkaar dingen doen. Dat kon ineens niet meer. Ineens moesten we van fysiek onderwijs naar online onderwijs. Op zondag ging de boel op slot en op maandag hadden we digitaal onderwijs via Teams. Dat is eigenlijk heel erg goed gegaan. Ook de toetsen konden de docenten heel goed op die manier afnemen'. Samen met de toets-expertgroep van het Instituut en de examencommissie overlegde Bettman of toetsen, zoals ze beschreven staan, en de leeruitkomsten die daarbij horen, ook digitaal afgenomen konden worden. 'Dat ging prima. Wij hebben wel kleine aanpassingen gedaan. Bijvoorbeeld bij de eindtoetsing voor de master zitten de studenten in een groep. Degene die de presentatie geeft en bevrraagd wordt staat voor de groep. Er zitten mensen uit het werkveld bij en vaak ook lage-rejaars studenten. We hebben nu alleen gezorgd dat het groepje kleiner was. Maximaal zes mensen in het panel. Mensen van buitenaf zijn gewoon aangehaakt vanuit hun werkplek. Zo konden de studenten toch hun presentatie geven en bevrraagd worden. De interviews zijn prima verlopen op deze manier. Er waren studenten die zeiden dat ze liever gewoon voor de groep hadden gestaan. Maar er waren er ook die het heel prettig vonden om het zo te doen'.

... er worden andere eisen aan fysiotherapeuten gesteld. Ik denk dat dat goed is...

'Dat digitale bracht dus ook veel innovatie en daar zullen we absoluut dingen van behouden. Op de opleiding aanwezig zijn en met elkaar een groep vormen, teambuilding onder de studenten en samen met de docenten, zijn en blijven belangrijk. Maar een heleboel zaken kunnen we ook online doen. Colleges voor 80 studenten samen met kinderfysio-

therapie hoeven natuurlijk niet per se op de Hogeschool in Utrecht te gebeuren. Dat kan ook online’.

‘We hebben studenten gestimuleerd om tijdens de coronacrisis te onderzoeken wat je online met ouderen kunt. Er kan natuurlijk een heleboel niet, omdat de ouderen niet zo computerig zijn. Maar er kunnen misschien een heleboel dingen wel. Wat dat betreft zijn we gewoon aangehaakt bij technologie en eHealth. Dat ging heel goed, ook dankzij de docenten. Want die hebben dat met name vormgegeven. Ik kan het faciliteren en dingen uitzoeken, maar zij hebben het natuurlijk gedaan’.

... we hebben studenten gestimuleerd om tijdens de coronacrisis te onderzoeken wat je online met ouderen kunt ...

De toekomst

Na bijna 40 jaar in het vak vond Bettman het een goed moment om even helemaal niets te doen. ‘Ik merkte op een gegeven moment dat de inspiratie minder was. Dus ik dacht ik ga vakantie houden en daarna ga ik weer verder zien wat ik wil. Het ligt nog helemaal open’.

CV

Ina Bettman studeerde fysiotherapie aan de Stichting Utrechtse Paramedische Academie, waar zij in 1981 afstudeerde. Daarna werd zij sport- en geriatriefysiotherapeut en Master Fysiotherapie. Werkzaam in de eerste- en tweedelijns ouderenzorg tot 2012.

Oprichting Tijdschrift Fysiotherapie en Ouderenzorg in 1989.

Van 1989 tot 2016 was zij redactielid van Fysiotherapie en Ouderenzorg (het huidige Nederlands Tijdschrift voor Geriatriefysiotherapie).

Als redactielid betrokken bij de vertaling van het eerste standaardwerk Geriatrie in de fysiotherapeutische praktijk (uitgeverij BSL 1999).

Introduceert in 2011, samen met Janine Dottinga het Otago oefenprogramma in Nederland.

Lid congrescommissies Geriatriedagen en NVFG-najaarscongres.

Vanaf 1998 betrokken bij de geriatrieopleiding van Hogeschool Utrecht als docent van onder andere de cursus Fitness voor ouderen.

Vanaf 2008 was Ina Bettman hoofd van de masteropleiding Geriatriefysiotherapie van Hogeschool Utrecht.